

Hotel Hardanger

Etter at Hotel Hardanger hadde vorte fullstendig øydelagt i brann den 9. august 1895, vart det på under eitt år bygd opp att, enno større og flottare enn det hadde vore.

Sjå foto og høyr kva sentrale personar kan fortelja om hotellet på temadagen 15. april.

Temadag om Hotel Hardanger 15. april sjå neste side.

Årsmøte i Kraftmuseets Venner 8. mai kl. 18 i Kraftstova i Tyssedal

Hotell i særklasse 15. april

Temadag om Hotel Hardanger

Velkomen til Sentralbadet litteraturhus 15. april frå 11-16

Billett kr. 150,-/200,-

Hotellarkitektur i særklasse– om Hotel Hardanger og dei andre hotella med arkitekt Jess sin signatur.

Hotel Hardanger i Odda har sidan 1896 stått som eit lysande døme på hotellarkitektur i særklasse, sjølv no, snart 50 år etter at det vart rive. Samstundes står det også som eit døme på ein opprivande, tøff og sår kamp om kulturverdiar i Odda.

Arkitekten bak bygget, Hans Heinrich Jess er ikkje like kjend som hotellet.

Men det er stryningen Edvard Faleide i ferd med å endra på. Gjennom grundige søk etter kjelder og intense studiar av foto og bygningshistorie, arbeider han med arkitekt Jess sin samla historie. Faleide held to foredrag om Jess. Andre medverkande - sjå neste side.

PROGRAM:

Eit heildagsopplegg der du kan ta del i alt, eller delar av det.

11.00 Velkomen.

11.05 Edvard Faleide: Bergensarkitekten Jess: Nygotikk og nyrenessanse.

11.50 Kort pause med sal av kaffi/te/noko å bita i.

12.00 Edvard Faleide: Kyrkje- og hotellarkitekten Jess i bygdene på Vestlandet, med vekt på Odda-området og Hotell Hardanger.

12.45 Lunsjpause med sal av mat og drikke.

13.15 Mads Ramstad: Tollefsen og Simonsen som eigde og dreiv «Hotel Hardanger» - kven var skipskapteinen, «fruo» og forretningsføraren?

13.45 Jon Låte: Kampen for å redde Hotel Hardanger/Det gamle rådhuset frå total riving

14.15 Kaffi/fruktpause.

14.30 Tor Henrik Mannsåker: Det som bergast kunne - Om hotell-dekoren i Ungdomshallen.

14.50 Tor Henrik med fleire: Omvising i Ungdomshallen for å sjå dekor og bygningsdeler som er tatt i bruk.

15.40 Tilbake til Sentralbadet Litteraturhus: Avrunding, tid til spørsmål

16.00 Slutt

I PAUSANE:

Kraftmuseet: Sal av bøkene «Underdeilig» - Hardanger si reiselivshistorie og «Fabrikkbyane i Hardanger» – om arkitekturhistorien i Odda, Tyssedal og Ålvik.

«Loop» med foto og blåkopi-teikningar av Hotel Hardanger, visast i pausar mm.

Hardanger Historielag: Sal av årboka Hardanger, 2021 og 2022 og fleire. Profilerings og medlemsverving.

MEDVERKANDE:

Edvard Faleide, forfattar av to artiklar i Årboka Hardanger om arkitekt Hans Heinrich Jess og hotellarkitekturen i Hardanger. Arbeider med ein samlande biografi om arkitekt Jess. Lektor ved Stryn Gymnas med arkitektur- og bygningshistorie som spesialfelt.

Jon Låte, aktiv i kampen for «Det gamle rådhuset», interiørarkitekt, museumsmann, prosjektarbeid med tettstadutvikling fleire stader i landet, m.a. Tyssedalsprosjektet, var i Norsk Form og Miljøverndepartementet.

Tor Henrik Mannsåker, aktiv i kampen for «Det gamle rådhuset» og arkitekt og hovudansvarleg for innpassing av dekor og bygningsdeler frå Hotel Hardanger/Det gamle rådhuset ved ombygginga av Ungdomshallen i 1981-83.

Mads Ramstad, oldebarn av Sofie og Mikal Tollefsen ved Hotel Hardanger, historikar cand.philol og museumsdirektør for Haugalandsmuseet.

Besøk frå Nordlandsmuseet

Kollegabesøk er alltid kjekt. Denne gjengen har måtte utsette studieturen til oss heile tre gonger grunna pandemien. Torsdag 16. mars kom endeleg fem personar frå Nordlandsmuseet, med folk frå forvaltning, drift og vedlikehald (FDV), samling- og formidlingsavdelinga. Nordlandsmuseet skal restaurere eit gammalt kraftverk frå 1893 i Sulitjelma, og kom til Kraftmuseet for råd og inspirasjon.

Foto: Kraftmuseet

I tillegg ville dei ha tips til både innhald, og kraft- og energiformidling, og brukte 5 timar i lag med oss både i Tyssedal og på Kraftlaben i Odda. Det blir spanande å fylgje med på restaureringsprosjektet i åra som kjem.

Takk for besøket!

Viktig arbeid i kraftstasjonen

Traverskranene i Tyssø I blir brukt som arbeidsplattform for vegger og tak i høydene, og er svært viktige i vedlikeholdsarbeidet i den fredete stasjonen.

I vår skal traverskranene opprustes, et omfattende arbeid som museet har forberedt over tid, i nært samarbeid med fylkeskonservator.

Anleggsarbeidet har forventet ferdigstilling innen 1. mai, slik at den viktige sommersesongen går fri for anleggsarbeid.

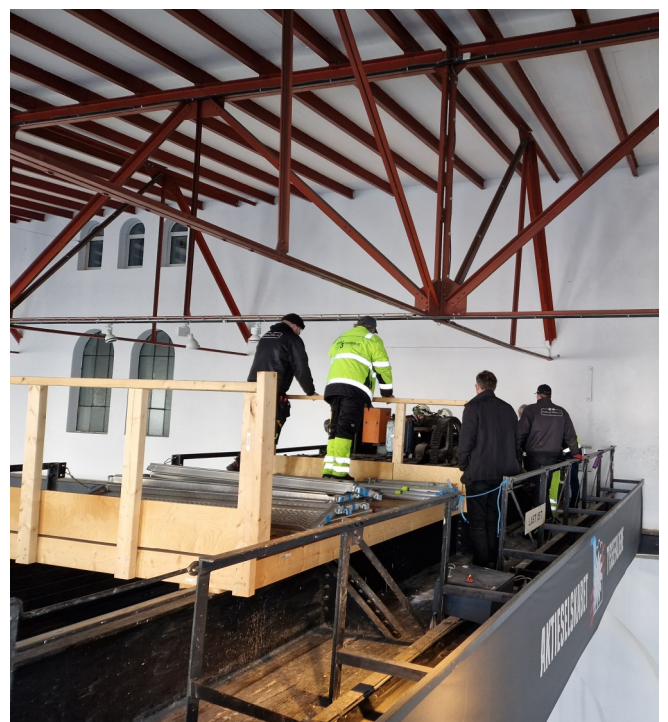

Foto: Svein Jåstad, Kraftmuseet

Krafttur - Studietur til Sauda og Nesflaten

Kraftmuseet vart i fjor tildelt OU-midlar frå Virke til ein samlande og lærerik personal-tur, ei «Kraft- og industri-reise» i nærområdet.

Programmet vart vidareutvikla fram mot gjennomføring av turen 6.-7. mars. Vi besøkte Folkets hus i Sauda, Ryfylkemuseet, Sauda lokal-arkiv, Industriarbeidarmuseet, NORDAG krigsminne i Saudasjøen, Energihotellet på Nesflaten og Driftssentralen til Hydro Energi på Nesflaten.

Det vart to innhaldsrike, flotte og lærerike dagar – i strålende sol.

Kraftmuseet sine tilsette framfor portalbygget på Nesflaten.
Foto: Kraftmuseet

Ny fast tilsett

Sissel Sollesnes er ny fast medarbeidar på Kraftmuseet sitt industriarkiv.

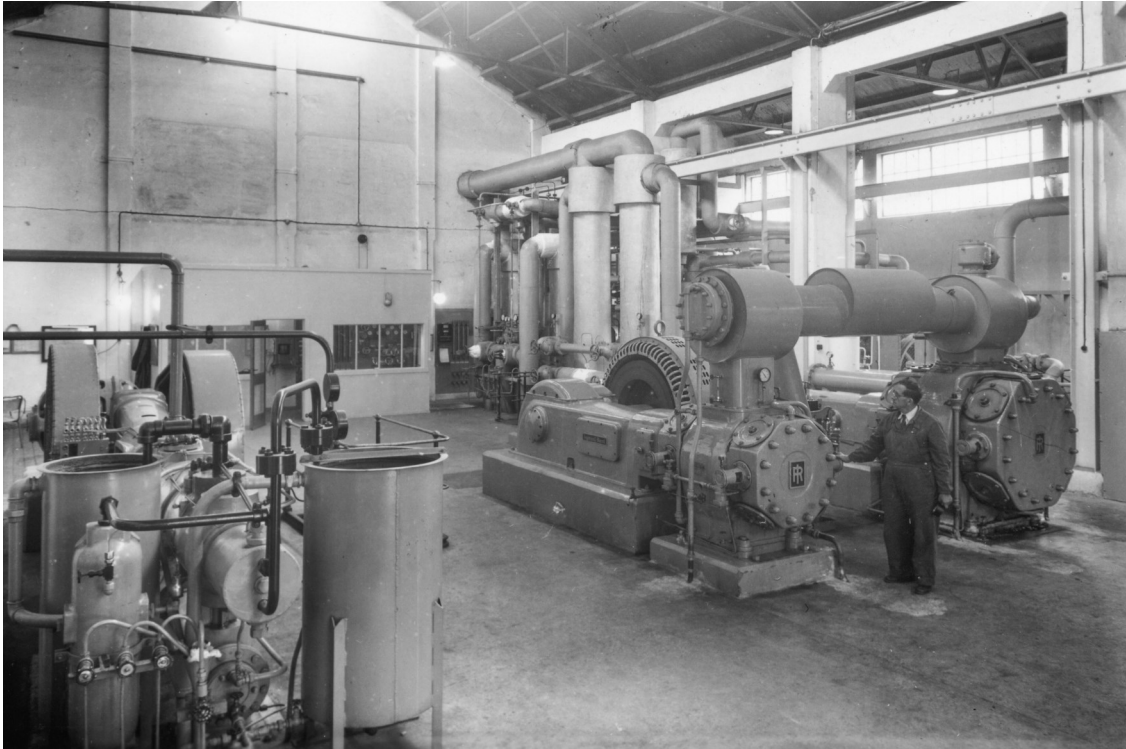
Ho kjem frå Jondal og er utdanna historikar med master i historie-didaktikk.

Sissel arbeider med Bolidenarkivet, AS Tyssefaldene sitt arkiv og saman med Anne Gravdal og Dag Endre Opedal er ho også i full gang med digitalisering av Odda smelteverk AS sitt teikningsarkiv.

Foto: Kraftmuseet

Historisk tilbakeblikk - Lindehuset og ølbrygging

Lindehuset var ein nitrogenfabrikk, kalla opp etter oppfinnaren, tyske Carl von Linde (1842 - 1934), professor i termodynamikk ved den tekniske høgskulen i München.

Eit av dei viktigaste produkta til smelteverket den fyrste tida var kalsium-cyanamid som blei nytta som gjødsel. Dette blei kalla «Trollmjøl» og «Odda-perler». For å produsera kalsiumcyanamid trong ein ei mengd nitrogen.

Det er kring 80 % nitrogen og 20 % oksygen i luft. Kort sagt går prosessen ut på å komprimere lufta for deretter å late den ekspandere. Det gjev ei avkjøling.

Du kan samanlikna det med ein kjøleskapsmotor. Prosessen vert repetert og ein kan oppnå svært låge temperaturar. Ved minus 192° C vert lufta flytande. Deretter vert den flytande lufta destillert, og oksygenet fjerna. Då sit ein att med nitrogen.

Lufta til dette vart teke inn ved Bakka, og den gjekk i ein kulvert gjennom Odda og opp i Lindehuset.

Problema som oppstod under ølbrygging ved eit bryggeri i München i 1876 var den direkte årsaka til at Carl von Linde fann opp mekanisk nedkjøling.

Tradisjonell ølbrygging fann berre stad i dei kalde månadane fordi den kjemiske prosessen for å laga øl treng kulde. Ølbrygging genererer varme, men gjærkulturen kan bli drept og ølet øydelagt ved for høg varme.

I hundrevis av år brukte ølbryggarane derfor is i blokker som dei plasserte i kjellarar for å halda ølet kaldt. Linde si oppfinning var ein revolusjon for bryggeria, og saman med Joule-Thomson-effekten kunne det også nyttast i industrien.

Foto og kjelder: Kraftmuseet arkiv

Lindehuset i Odda er i dag freda under mottoet "Vern gjennom bruk"

Les meir på Kraftmuseet si heimeside

La elva leve - Ellos eatnu

Kraftmuseet arbeider etter ideen om at samarbeid gjev styrke. Gjennom samarbeid på fleire felt ser vi at vi får gjort meir, lært meir og utvikla oss som museum. Dette gjeld fagleg, men også som inspirasjon, for nettverksbygging for tilsette, og til det beste for samfunnet.

I mars var vi glade for å kunne invitere innbyggjarane på gratis kinoforestilling i samarbeid med Ullensvang kommune og støtta av NVE. Vi fekk vist den aktuelle filmen *La elva leve – Ellos eatnu*.

Filmen gjev innsikt i dramatikken kring kraftutbygginga i Altaelva på slutten av sytti-talet, med problemstillinger knytt til utbygging og vern, høgaktuelle tema i kraftmarknaden i dag.

Åsne Dolve Meyer frå Kraft-museet heldt opningsinnlegg, og vi serverte kaffe og kringle i foajeen i Odde rådhus. Filmen vart også vist for skuleelevar same dagen.

Åsne Dolve Meyer og Gro Tyssedalstveit Kollbotn frå Kraftmuseet.
Foto: Liv Eirill Evensen, Kraftmuseet

Årsmøte og hagearbeid

Kraftmuseets Venner vil snart gå i gang med hagearbeid i Folgefonngata i Odde sentrum. I desse dagar vert det raude huset som står i hagen sett i stand, og hagen vil på sikt også bli universelt utforma, altså gjort tilgjengeleg for alle.

Den historiske hagen midt i bymiljøet er ein oase som kan brukast. Museet har ei liste over kva historiske planter og blomar som har vore i hagen, og om du vil bli med Kraftmuseets Venner og engasjere deg i prosjektet, ta kontakt med leiaren i KV, Ingunn Olsen Mossefin. Kontakt-informasjon finn du på baksida av bladet.

Vi inviterer til årsmøte i Kraftmuseets Venner den 08. mai kl. 18 i Kraftstova. Styremøte kl. 17.

Det vil bli kaffi med noko å bita i, og eit innlegg frå Kraftmuseet.

Retur: Kraftmuseet, Naustbakken 7, 5770 TYSSDAL

Verv medlemmer til vennelaget!

Som medlem får du gratis inngang for deg, og den næraste familie (ved familiemedlemskap) i museet si ordinære opningstid. Du kan delta på Vennelaget sine årlege turar og arrangement.

Bladet Liv og Rør kjem i posten med informasjon frå Kraftmuseet og Kraftmuseets Venner. Du er med på å støtta stiftinga Kraftmuseet. Bli med i **Kraftmuseets Venner** og arbeid for eit godt museum for Odda og Tyssedal, for vasskrafta og prosessindustrien og dei- ra bidrag til bygginga av det moderne Norge.

Kontingentsatsar:

Enkeltmedlemmer:	kr 150
Familiar:	kr 200
Foreningar og lag:	kr 300
Bedrifter, skular, osb.:	kr 1 000

Kontakt

Leiar: Ingunn Olsen Mossefin

E-post: galleri@odda.info

Tlf.: 93441830

Kasserar: Greta Nordlund

Kontonummer: 3530.21.22634

Vipps: Buen 524084 -
Kraftmuseets Venner

Kraftmuseets Venner har også eiga facebook-side! Lik oss gjerne! Du finn sida her:

www.facebook.no/kraftmuseetsvenner

Skal du arrangera kurs, seminar eller konferanse?

Vi skreddarsyr opplevingar i historiske omgjevnader:
kulturinnslag, omvisingar, turar, lagbygging, konsertar, etc.
Kontakt oss for tilbod: post@kraftmuseet.no - 53 65 00 50

www.kraftmuseet.no, www.facebook.com/kraftmuseet